פועלי כל הארצות התאחדו!

זו הדרך

ZO HADEREKH زو هدريخ

גיליון 14 / 6 באפריל 2022

ח"כ איימן עודה:

הולכים לבחירות

עמ' 4

האקדמיה לסתימת פיות

מאות סטודנטים יהודים וערבים מפגינים בקמפוס הר הצופים למען חופש ביטוי, 29 במארס 2022 (צילום: חד"ש סטודנטים)

בקמפוס הר הצופים באוניברסיטה העברית בירושלים התחוללה בשבוע שעבר (28.3) תקרית חמורה. ארבעה סטודנטים-שוטרים אילצו שני סטודנטים פלסטינים להתלוות אליהם לשער הקמפוס ומסרו אותם לידי שוטרים אחרים, שעיכבו אותם לחקירה בתחנה. לאחר החקירה שוחררו, אך קיבלו צו הרחקה מהקמפוס לשישה ימים. העילה למעצר: הסטודנטים הפלסטינים שרו בשטח הקמפוס שיר, שנשמע חשוד לאוזני השוטרים הלומדים באוניברסיטה במסגרת שירותם.

טרם חלף שבוע, וביום ראשון (4.2) בוטלה תערוכה במכללת ספיר שליד שדרות וזאת בלחץ של הארגון הפשיסטי "אם תרצו". במסגרת התערוכה "בקצה השמים" הוצגה יצירה של קליגרפיה ערבית שלפשיסטים "הזכירה את דגל חמאס". לדברי מנכ"לית המכללה אורנה גיגי שצוטטה ב"הארץ", "פעלנו לפי נוהל שמתקיים במכללה כבר שנים". נשאלת השאלה: איזה נוהל? סתימת פיות?

מה ש"אם תרצו" כינו "דגל החמאס" אינו אלא הכרזת האמונה האסלאמית באל אחד ("א-שהאדה"): "אין אלוהים מלבד אללה ומוחמד הוא שליחו". השהאדה מופיעה גם על דגל סעודיה, ידידתה הקרובה החדשה-ישנה של ממשלת ישראל. אגב, בדגל הסעודי מצוירת גם חרב.

באווירה הגזענית שלובתה בישראל בעקבות הפיגועים הרצחניים של השבועיים האחרונים, ישנם הרואים בכל שיר "הסתה" ומאחורי כל משפט הכתוב בערבית את "דגל החמאס". לצערנו, זה לא חדש. אך בשבוע האחרון ניצלו אנשי הימין, וח"כ בנימין נתניהו בראשם, את הדם שנשפך כדי לפתוח במסע הסתה גזעני נוסף.

חמורה מאוד ההתקפלות של מוסדות השכלה גבוהה בפני הגל העכור. במקום להגן על הסטודנטים הפלסטינים ולטפל משמעתית בשוטרים-סטודנטים שפגעו בהם — מרחיקים את הערבים מהקמפוס. במכללת ספיר, במקום להגן על חופש הביטוי ולהסביר למסיתים שכתב בערבית ביצירת אמנות איננו הסתה, בחרה הנהלת המוסד לבטל את התערוכה ולהעניש כך את כל היוצרים שהציגו בה.

אלה פניה של ההשכלה הגבוהה: שוטרים, חיילים וקצינים חמושים לומדים בתוכניות ייחודיות בקמפוסים ו"עושים סדר" במקום בו אמור למשול חופש הביטוי. אין זה מפתיע: האוניברסיטאות הן כלי עזר בידי תעשיית הנשק והממסד הביטחוני במפעל הכיבוש, ההתנחלויות והמלחמה (על כך - כתבת תחקיר בעמ' 6 בגיליון זה). את המצב הזה מוכרחים לשנות כדי שכל אדם יוכל ללמוד במוסד להשכלה גבוהה חופשיה ממדים, מתוכניות צבאיות ומנשק.

דברים בשם אומרם

חג שמח... ויקר!

"מחירי סל של 21 מוצרים בסיסיים לפסח, בסניפי שתי רשתות השיווק הגדולות – רמי לוי ושופרסל – בחולון, מגלה התייקרות של 30% בממוצע, בהשוואה למחיריהם, כפי שפורסמו במרץ בשנה שעברה. הסל שנבדק השבוע עלה בשנה שעברה ברמי לוי 285.4 שקלים, ועולה השנה 374.6 שקלים (התייקרות של 31%); בשופרסל עלה סל המוצרים הזה, בשנה שעברה, 312.2 שקלים, והשנה הוא עולה 398.4 שקלים (התייקרות של 28%)".

הדס יום טוב, אתר "דבר", 25.3

מכתבים למערכת

כורים גרעיניים ונשק אטומי

באחרונה עולות הצעות, בין השאר מצד בנק ישראל ושרים בממשלה, לבנות כורים גרעיניים נוספים בישראל. יש לזכור שהכורים הגרעינים, שהביאו בין השאר לפיתוח נשק גרעיני, נולדו במלחמת העולם השנייה, במסגרת פרויקט מנהטן. האנרגיה הגרעינית לצרכי שלום חייבת את קיומה, במידה רבה, לאנרגיה הגרעינית לצרכי מלחמה. מאז ועד היום, קיים קשר בלתי-נפרד בין הכורים הגרעינים לבין הנשק הגרעיני המאיים, שהוא יסוד חשוב בפוליטיקה וביחסי-הכוח בין המעצמות והמדינות היריבות.

ארה"ב, שהטילה שתי פצצות גרעיניות על הירושימה ונגסקי במלחמת העולם השנייה, הוכיחה לעולם את כוחו ההרסני של הגרעין, ועוררה בעולם חרדה והתנגדות לכל פיתוח של כורים גרעיניים.

ישראל, בה פועלים כור גרעיני ליד דימונה וכור מחקרי-ניסיוני בנחל שורק שבקרבת יבנה, מחזיקה בנשק גרעיני (לפי מקורות זרים) ואף נערכה להשתמש בו כנשק יום הדין במלחמת יום הכיפורים ב-1973. ההצעות האחרונות להקים כור גרעיני חדש בישראל מצטרפות למאמציהן של שכנותינו (סוריה, מצרים, עיראק, תורכיה, ועוד...) להדביק את ישראל.

כור גרעיני מעצם מבנהו אינו יכול להתפוצץ כפצצה גרעינית, אך הוא עלול לדלוף ולהביא בכך הרס עצום לסביבתו – ראו מקרה צ'רנוביל באוקראינה והריסבורג בארה"ב. נוסף לסכנת הנשק הגרעיני, גם כורים גרעיניים "אזרחיים" מסוכנים לסביבתם.

דן יהב, ת"א-יפו

ניתן לשלוח מכתבים למערכת באמצעות הדוא"ל
zohaderekh@gmail.com
או לתיבת דואר 26205 ת"א-יפו 6126102

ערוץ 14 מעודד פוגרומים

"לו הייתה קמה מיליציה של אזרחים שהייתה נכנסת היום לכפר חורה ונוקמת בבנותיו, אחיותיו, דודותיו וסבותיו והאימא המיילל שלו, לא הייתי ממליץ למשטרה לתפוס אותם ולא משנה מה הם היו עושים להם".

עורך הדין ארי שמאי, ערוץ 14, 22.3

העולם (הקפיטליסטי) כמנהגו נוהג, א'

"למנכ"ל בזק דודו מזרחי לא היה פנאי ביום רביעי להתעדכן בעדות הדרמטית והמדוברת של עד המדינה שלמה פילבר בפרשת 4000 – כתב האישום שהוגש נגד ראש הממשלה לשעבר בנימין נתניהו ובעל השליטה לשעבר בבזק שאול אלוביץ'. יום רביעי היה יום עמוס, חגיגי ומשמח עבור מזרחי – הוא דיווח לבורסה את התוצאות הכספיות של בזק ל-2021: זינוק ברווח, חזרה לחלוקת דיווידנדים וחשיפת שכרו המשודרג – 750 אלף שקל בחודש. מבחינתו תיק 4000 הוא היסטוריה רחוקה – כידוע שאול אלוביץ' איבד את השליטה בבזק מזמן, נתניהו נפרד ממשרד התקשורת לפני חמש שנים ותיק 4000 אינו רלוונטי יותר לעסקיה של החברה".

גיא רולניק, "דה מרקר", 25.3

העולם (הקפיטליסטי) כמנהגו נוהג, ב'

"השכר של מנכ"ל בזק המצטיין, דוד מזרחי, הוא 750 אלף שקל בחודש (בדקתי שוב כדי לוודא שאינני טועה: שכר לחודש, לא לשנה). הסכום הנ"ל גדול פי 140 משכר המינימום (5,300), פי 100 מהשכר של כמחצית השכירים בישראל המשתכרים 7,500, ושווה בערך לכל שכרם של 100 מורים מתחילים במערכת החינוך, המשוועת לאלפי מורים חדשים (כ–7,000). וגם: הוא גדול פי 44 מסכום שתי הפנסיות של אשתי ושלי (17 אלף) לאחר 80 שנות עבודה בשירות הציבורי עם ארבעה תארים אקדמיים".

יצחק כהן, מכתב למערכת "הארץ", 28.3

עולמם (של בעלי העיתונים) כמנהגו נוהג

"בשני עיתונים לא מתפרסמים בסוף השבוע הזה טורים או כתבות על השלב החשוב שאליו הגיע משפט המו"לים ובנימין נתניהו. באופן לא מפתיע, מדובר בשני העיתונים שמכבים ב'תיק 2000' – 'ידיעות אחרונות' ו'ישראל היום'. נחום ברנע, הכתב המשוטט של 'ידיעות אחרונות', לא מדווח השבוע מבית-המשפט – הוא ירד לנגב כדי להביא קולות על הפיגוע בבאר-שבע. נדב איל כותב על מצב הגלובליזציה, וסימה קדמון כותבת על תככים פוליטיים. ב'ישראל היום', אולי בגלל צדקנותם של בעלי הטור מהאגף הביביסטי, השקט צורם יותר".

איתמר ב"ז, "העין השביעית", 25.3

גורלו של כנף מקסיקו

"נשיא מקסיקו, אנדרס מנואל לופס אובדרור, לא מוכן להשתמש במטוס הבואינג 787 הנשיאותי המפואר – ולאחר תקופה שבה לא הצליח למכור אותו החליט להעמידו להשכרה לחתונות, מסיבות או אירועים חגיגיים אחרים. לופס אובדרור, שמכהן כנשיא מאז דצמבר 2018, ידוע באורח חייו הצנוע, הוא טס בטיסות מסחריות רגילות וערך רק ביקור אחד בחו"ל במהלך כהונתו. מאז נכנס לתפקידו הוא מנסה לשכנע חברות ואנשי עסקים לרכוש את המטוס, שלטענתו מפואר מדי. המטוס נרכש תמורת 200 מיליון דולר והיה בשימוש הנשיא הקודם אנריקה פניה נייטו. יש בו סוויטה נשיאותית עם אמבטיה פרטית ומקום ל-80 נוסעים בלבד, לעומת 300 מקומות שיש בבואינג 787 רגיל. בגלל השדרוגים הללו איש לא רצה לרכוש אותו".

ידיעה בעיתון המקסיקני "לה חורנאדה", 28.3

יו"ר ההסתדרות בר דוד שלח מכתב לאוצר ולמעסיקים

עסקת החבילה מתה, תחי תוספת היוקר

מערכת הבחירות המנומנמת בהסתדרות מנפיקה מעט-מאוד חדשות. קשה עד מאוד לאדונים ארנון בר-דוד ועופר עיני למצוא נושאים השנויים במחלוקת ביניהם. פסקו גם התקפותיו של עיני נגד עסקת החבילה (שהוא עצמו קידם בעת כהונתו כיו"ר ההסתדרות). עסקת החבילה עצמה נתקעה אי-שם בין ההצבעות בכנסת ולא ניתן לקדמה עד שהאחרונה תשוב מפגרה ב-8 במאי, שבועות בודדים לפני הבחירות להסתדרות.

כך, ללא אישור של הכנסת, "היהלום שבכתר" בפועלו של בר-דוד הולך ומתפוגג. האוצר מצדו ממשיך לפעול כאילו קיבלה העסקה את אישור הכנסת ומונע כל תוספת שכר מעובדים המאורגנים לא רק באיגודים החברים בהסתדרות, אלא גם מאלה החברים בהסתדרות המורים או בארגון המורים, האמורים לקבל תוספת שכר במסגרת ההסכמים הקיבוציים החדשים. האוצר אף מונע תוספת שכר של מהעובדים הסוציאליים, חרף העובדה שהמו"מ כבר הסתיים וחלפה שנה וחצי (!) מתום שביתתם.

איגודים מקצועיים וועדי עובדים החברים בהסתדרות "הולכים עם ומרגישים בלי". לכן עומדים העובדים הסוציאליים להכריז סכסוך עבודה ולנקוט צעדים ארגוניים לאחר חופשת הפסח. עובדי בתי המשפט פתחו בשביתה למען תוספות שכר (זו נבלמה בידי בית הדין לעבודה), ומגזרים נוספים נערכים לפתוח במאבק לאחר החופשה.

על יוקר ותוספת

נוכח כישלונה של עסקת החבילה (אשר כונתה בשבועוננו בשם "עסקת חבלה") ועליית יוקר המחיה, החליט היו"ר בר-דוד לעשות מעשה ולשגר מכתב לאוצר ולמעסיקים. בר-דוד נוהג לשגר מכתבים לאוצר. זכור במיוחד המכתב ששלח בחודש פברואר בו התריע על "צעדים ומחאות" שינקוט בגלל היוקר הגובר. מאז, כמובן, לא היו לא צעדים, לא מחאות ולא נעליים (שהתייקרו אף הן!).

בכתבה שפורסמה באתר ההסתדרותי "דבר", הפועל תחת עינו הפקוחה של היו"ר (שבעבר אף סגר את האתר ופיטר את עורכיו בגלל ש"עסקו בפוליטיקה"), נערכה בדיקה ממנה עולה כי סל המוצרים לחג התייקר השנה ב-30% לעומת מחירו אשתקד. אלה לא מחירי הדיור (13% עלייה בשנה האחרונה), מדובר במוצרי מזון.

במכתבו הפעם כתב יו"ר ההסתדרות כי "השינויים הכלכליים בזירה המקומית והגלובלית משפיעים על רמת המחירים ועל יוקר המחיה בישראל, ויש צורך לנקוט בצעדים מתאימים על מנת להתמודד עם כך ברמה המשקית. מדד המחירים לצרכן עלה ב-12 החודשים האחרונים ב-3.5%". לדברי בר-דוד, "האחריות שלי כיו"ר ההסתדרות, וכמי שמייצג את האינטרסים של כלל העובדים בישראל, היא למנוע שחיקה של שכר העובדים כתוצאה מהעלייה החדה ביוקר המחיה שפוגעת ראשית בעובדים החלשים ביותר, אך גם במעמד הביניים כולו".

יו"ר ההסתדרות קורא להסדיר "מנגנון תוספת יוקר בגובה של 90% מעל שיעור אינפלציה שנתי של 3% לכל אחת מהשנים 2022 ו-2023, אשר ייבחן בדצמבר מדי שנה. הסכם כאמור יאפשר לנו לגבש כללים מוסכמים להתאמת תשלומים עתידיים לשינויים ברמת המחירים, כדי להבטיח יציבות ויכולת השתכרות הולמת לציבור העובדים בישראל".

נעזוב רגע את לשון המכתב ("עובדים חלשים", "מעמד ביניים" ושאר ירקות של המילון הקפיטליסטי) ונתייחס למהות: בר-דוד מכיר בכך שהקפאת השכר שביסוד עסקת החבילה הייתה טעות!

ואם זו טעות, מדוע לדרוש פיצוי רק עבור 90% מהיוקר ולאו דווקא 100% כמתבקש? הרי לא מדובר בתוספת שכר ריאלית, אלא רק בשמירת כוח הקנייה של השכר הקיים.

היסטוריה של תוספת

תשלום תוספת יוקר בעקבות עליית מדד המחירים היה נהוג בישראל במשך שנים רבות. ליתר דיוק: מאז קום המדינה ועד לפני כשני עשורים. ההסתדרות התעקשה (לטובת המעסיקים) על פיצוי חלקי והקומוניסטים, בצדק, דרשו פיצוי מלא (ר' לעיל כרזה משנת 1969).

הפעם האחרונה שהסכם תוספת יוקר יצא אל הפועל בישראל הייתה בשנת 2003, בעקבות האינפלציה הגבוהה שהגיעה ל-6.5% בשנת 2002. בהסכם שנחתם אז נקבע כי תוספת יוקר נוספת תשולם רק כאשר שיעור האינפלציה יעלה על 8%, מה שלא קרה מאז.

האינפלציה המשיכה להשתולל לאחר מכן, אבל בגלל ששיעור ההתייקרות שנקבע בהסכם בין האוצר להסתדרות היה כה גבוה (8%, בניגוד ל-3% בעבר), לא קיבלו העובדים שום פיצוי. ומי היה יו"ר האגף לאיגוד מקצועי בהסתדרות שהסכים לגזלה הקשה הזו? נכון, לא אחר מאשר עופר עיני.

לכתוב מכתבים לאוצר ולמעסיקים זה נחמד; לסגור "עסקאות" על חשבון העובדים זה גרוע; אבל לשבת על הכיסא ולא לעשות דבר כאשר הפערים החברתיים מעמיקים, רווחי המעסיקים מרקיעים שחקים והשכר נשחק – זה לפגוע אנושות במעמד העובדים.

אפרים דוידי

ח"כ איימן עודה: לא נציל את בנט

יו"ר הרשימה המשותפת ח"כ איימן עודה (חד"ש) התייחס לפרישתה של ח"כ עידית סילמן מהקואליציה (6.4), בעקבותיה איבדה הממשלה את הרוב בכנסת. עודה אמר כי הרשימה המשותפת לא תסייע לראש הממשלה נפתלי בנט להציל את הממשלה. "לא נהיה חבל הצלה לבנט ושקד", אמר.

עודה הדגיש: "זו ממשלה גרועה, כזו שאנו לא יכולים להיות חלק ממנה. וצריך לקחת בחשבון עוד עניין חשוב: בנט, שקד ואחרים לא יסכימו שאנחנו נתמוך בממשלה כזו". לדבריו, "האופציה של ממשלת ימין צרה לא תצליח גם היא, ולכן אנחנו כנראה הולכים לבחירות".

נציגי החברה הערבית נפגשו עם משלחת האו"ם בעמאן

ועדת החקירה המיוחדת של מועצת זכויות האדם של האו"ם, שהוקמה בעקבות העימותים האלימים בישראל במהלך המתקפה על רצועת עזה בשנה שעברה ("מבצע שומר החומות"), נפגשה (31.3) בעמאן עם משלחת של נציגי החברה הערבית בישראל. הפגישה התקיימה בבירת ירדן משום שישראל מסרבת לשתף פעולה עם הוועדה ולאפשר לנציגיה להיכנס לתחומה או לשטחים הפלסטיניים הכבושים.

הוועדה הוקמה בשנה שעברה בעקבות החלטת מועצת זכויות האדם, שמסמיכה אותה לבחון הפרות זכויות אדם בשטחים הכבושים ובישראל. הבדיקה, שאינה מוגבלת בזמן, צפויה לחקור חשדות להפרה של המשפט הבינלאומי ההומניטרי ושל דיני זכויות האדם הבינלאומיים בגדה המערבית ובישראל, כולל בירושלים המזרחית ובעזה. זו הפעם הראשונה בה ניתן לוועדה בינלאומית של האו"ם מנדט לבחון טענות לאפליה שיטתית שמבוססת על זהות אתנית, דתית או גזעית גם בתוך ישראל.

חברי המשלחת, בהם יו"ר ועדת המעקב העליונה של הציבורי הערבי בישראל מוחמד ברכה ומנכ"ל עדאלה ד"ר חסן ג'בארין, הציגו בפני הוועדה את השקפתם בסוגיות המרכזיות שעל סדר יומה. ברכה ביקר בחריפות את "חוק הלאום", המבסס את משטר העליונות היהודית בישראל ובשטחים הכבושים. החוקים בישראל, אמר, יוצרים אפליה שיטתית ומובנית כלפי אזרחיה הערבים-פלסטינים. כמו כן ביקש מחברי הוועדה לבחון את מדיניות ההתנחלויות של ישראל, הכוללת הפקעת אדמות ועקירה כפויה של פלסטינים לצורך הקמת יישובים המיועדים ליהודים.

כנס תמיכה במשפחות המאוימות בפינוי בשכונת הארגזים בת"א

בשכונת הארגזים בת"א ייערך השבוע (7.4) כנס תמיכה במאות המשפחות העומדות בפני פינוי מבתיהן בשכונה, בדרישה להעניק להן פיצוי הולם. שכונת הארגזים שבדרום-מזרח תל-אביב הוקמה בשנות ה-40, אך תושביה לא הורשו לרשום בעלות על הקרקע והתיישבותם הוגדרה כזמנית בלבד. גם לאחר עשרות שנים של תושבות בשכונה, עדיין אין לתושבים זכות על בתיהם.

מהתנועה אנחנו העיר, המארגנת את הכנס, נמסר שבמשך שנים רבות סובלים תושבי השכונה מהזנחה פושעת מצד העירייה והמדינה. לאורך השנים התרחשו פינויים אלימים של משפחות מבתיהן, מבלי שקיבלו את הפיצויים המגיעים להן לפי חוק. חלקן, לאחר מאבק עיקש של עשרות שנים, קיבלו פיצוי זעום שלא מאפשר להן לשקם את חייהן ולחיות בכבוד.

בחודש ינואר השנה אישרה עיריית ת"א-יפו תוכנית להקמת שכונת מגורים חדשה בצפון שכונת הארגזים. במסגרת התוכנית יקבלו 300 המשפחות שיאלצו להתפנות מבתיהן פיצוי לפי מתווה שאושר בעירייה. אולם לפי מתווה זה, רק עשרות מהמשפחות יקבלו דירה חליפית בפרויקט החדש ללא עלות. למשפחות מעטות נוספות ניתנה האפשרות לקבל דירת שלושה חדרים במסגרת מתווה הפיצויים, אך רק אם יצליחו לגייס הון עצמי עצום. אם אין באפשרותן לשלמו, או שהבנק לא יאשר להן משכנתא, הן יישארו ללא פיצוי כלשהו. כך, למעלה מ-200 משפחות בשכונה יישארו ללא קורת גג, וללא שום פיצוי מצד העירייה והממשלה.

"המאבק שלנו לזכות לדיור ולפיצוי הוגן לתושבות ולתושבי שכונת הארגזים מעלה הילוך. אנו חייבים לעמוד לצידם ברגעים קריטיים אלה, ולהתנגד למתווה הפיצויים בכל אמצעי שברשותנו. מאבק זה חשוב לא רק להשגת צדק לתושבי שכונת הארגזים, אלא גם לתושבות ולתושבי כפר שלם, שם העירייה מתכננת לפנות 800 משפחות לפי אותו מתווה מקפח. לצורך העלאת המודעות למתווה הפיצויים השערוריתי, ולשיתוף במאמצים שנעשו ונעשים כעת, אנחנו העיר עורכים כנס ציבורי בשכונת הארגזים. בכנס ישתתפו תושבים, חברות מועצת עיריית ת"א-יפו, חברי כנסת ושותפים למאבק המשפטי, ויספרו, כל אחד ואחת, על המאבק מנקודת המבט שלהם, ועל פועלם בנושא", נמסר. הכנס ייערך ברחוב 3694 בשכונת הארגזים בשעה 18:00.

יצוין שבשבוע שעבר הגישו חברות מועצת העיר שולה קשת ומוריה שלומות (אנחנו העיר) ערר לוועדה המחוזית נגד תוכנית העירייה לפינוי כפוי של 300 משפחות בשכונת הארגזים. לדברי קשת, "הצלחנו למנוע את אישור התוכנית, שכוללת מתווה פיצויים מקפח לתושבים המפונים, ונמשיך לפעול כדי שהמשפחות יקבלו פיצוי הוגן".

"מדוע פנינו לוועדת הערר המחוזית? זה לא חדש – ראש העירייה פועל בנחישות כבר יותר מעשרים שנה להפוך את תל אביב-יפו לעיר לעשירים בלבד", הוסיפה שולה קשת.

קבלו את

זו הדרך

מדי שבוע בדוא"ל

או בדואר רגיל

המעוניינים לקבל בדואר אלקטרוני, ללא תשלום, מתבקשים לשלוח

כתובת דוא"ל אל: zohaderekh@gmail.com

המעוניינים לקבל בדואר רגיל, מתבקשים לכסות את הוצאות המשלוח באמצעות תרומה של 150 שקל בשיק לפקודת המפלגה הקומוניסטית הישראלית, ת"ד 26205 תל-אביב 6126102

הוועידה ה-22 של ארגון המורים העל יסודיים

לחיזוק מעמד המורה

מאות צירים, אשר נבחרו כנציגי מוסדות חינוך במקומות עבודתם, התכנסו (6.4) בוועידת ארגון המורים העל יסודיים ה-22 ודנו בדו"ח ההנהלה היוצאת ובהצעות לשינוי התקנון. לכינוס הוועידה קדמו בחירות בסניפי הארגון, בהן נבחרו נציגיהם למוסדותיו: מועצת הארגון, ועדת הביקורת ובית דין החברים. מועצת הארגון תבחר מתוכה את הנהלת הארגון ויו"ר הארגון.

סדר יום עמוס

מהם האתגרים הבולטים הניצבים בפני ציבור המורים העל יסודיים בתקופה הקרובה?

על הפרק עומדת חתימה על הסכם קיבוצי חדש. להבדיל מהסתדרות המורים, שחבריה עובדים כבר שנים ללא הסכם שכר בתוקף, נחתם הסכם קיבוצי בין ארגון המורים לבין האוצר ב-2018. אולם תוקפו של הסכם זה פג ב-28 בפברואר, וכעת מוטלת על הנהלת הארגון שנבחרה האחריות לפעול לחתימה על הסכם חדש. שר האוצר אביגדור ליברמן כבר ירה את יריית הפתיחה במאבק על ההסכם החדש, כאשר הציב בכמה מנאומיו בחודשים האחרונים את הדרישה, כי בהסכמי השכר של המורים ייקבעו שכר דיפרנציאלי בהתאם להישגים ושכר גבוה יותר למורים המלמדים אנגלית, מתמטיקה ולשון.

משמעותן המעשית של דרישות אלה היא, כמובן, חיסול ההסכמים הקיבוציים ופגיעה קשה בעבודה המאורגנת במערכת החינוך. לדרישות אלו, כמו גם לדרישה החוזרת לקצץ בחופשות המורים (אשר עובדים הרבה יותר ימים מאשר מקביליהם במדינות ה-OECD), לא תוכל הנהלת הארגון הנבחרת להסכים. ציבור המורים מצפה מהנהלת הארגון לבלום את ניסיונות הפגיעה הללו, וכן להשיג שיפור משמעותי בכל הנוגע בתנאי ההעסקה.

בראש ובראשונה מדובר בשכרם של המורים החדשים במערכת – שאפילו נציגי האוצר מודים בכורח להעלותו – אך גם בשיפור שכרם ותנאי פרישתם לגמלאות של המורים הוותיקים. לא מן הנמנע שהעזים שמנסה האוצר להכניס כתנאי לחתימה על הסכם חדש, וכן טקטיקת מריחת הזמן הידועה והמוכרת שלו במו"מ על הסכמים קיבוציים, עלולות לגרור את המו"מ עד פתיחת שנת הלימודים הבאה, ואולי אף מעבר לה. מועצת הארגון תצטרך לבחון אפוא הכרזה על סכסוך עבודה ופתיחה בשביתה.

קמפיין הסתה מאורגן

בפני ציבור המורים עומד כנושא מרכזי גם מעמד המורה, אשר נמצא תחת התקפה חריפה. לשכר הנמוך ולמעמד הציבורי הנמוך הנלווה אליו, לסביבת העבודה הבלתי ראויה ולבעיית האלימות, נוסף – וביתר שאת מאז תחילת משבר הקורונה – קמפיין הסתה מאורגן מטעם האוצר נגד ציבור המורים. האוצר, בעזרת נציגים בכלי התקשורת הממסדיים, דורש מהמורים לוותר על תנאים ועל זכויות בשל "נדיבותה" של המדינה, שלא פיטרה או הוציאה אותם לחל"ת כפי שנעשה במגזרים אחרים. קמפיין זה מיחזר טענות מצד אויבי העבודה המאורגנת וזכויות העובדים בדבר "חוסר היכולת לפטר מורים גרועים".

אלא מה? בינתיים נאלצה אפילו המדינה להודות, כי הבעיה האקוטית של מערכת החינוך אינה "המורה הגרוע שלא ניתן לפטר" – שאינו אלא מיתוס – אלא המורים העוזבים את המקצוע מבחירה, שמספרם הוכפל בשנה האחרונה. צדה השני של בעיה זו הוא הירידה החדה בנרשמים ללימודי הוראה – ירידה של 20% בשנה האחרונה. מנכ"לית משרד החינוך, דלית שטאובר, ציינה בין הגורמים למחסור במורים את השכר הנמוך ואת סביבת העבודה.

אולם שטאובר התעלמה מכך שהמדינה עצמה לא עומדת בהתחייבויותיה בנוגע לסביבת העבודה של המורים: דו"ח מבקר המדינה מ-2015 העלה, כי תקציבים שהתחייבו משרדי האוצר והחינוך להעביר לבתי הספר לטובת הקמת פינות עבודה למורים (כחלק מרפורמת עוז לתמורה) היו נמוכים מהנדרש, ובמקרים רבים לא הועברו כלל. השחיקה במעמד המורה והבריחה מהמקצוע הן נושא מכריע לא פחות מההסכם הקיבוצי.

נגד הפגיעה במקצועות ההומניים

נושא בוער נוסף על סדר היום של המורים הוא הפגיעה במקצועות ההומניים. לפי הרפורמה שמקדמתה שרת החינוך יפעת שאשא-ביטון, יבוטלו בחינות הבגרות במקצועות ההומניים – היסטוריה, אזרחות, תנ"ך וספרות – ויוחלפו בהערכה פנימית. בצד החשש מהרעת תנאי עבודתם של מורים המלמדים מקצועות אלה, תפגע הצעה זו במעמד המקצועות עצמם.

משרד החינוך חותר למעשה ליצירת היררכיה בין מקצועות "חשובים", המחייבים לתפיסתו בחינה חיצונית, לבין מקצועות בעלי חשיבות נמוכה, לגביהם מספיקה הערכה פנימית. מדרג זה בא לידי ביטוי גם ברפורמה נוספת של משרד החינוך: "גמישות פדגוגית ניהולית" (גפ"ן), אשר מאפשרת "העברת" שעות בין מקצועות שונים, בעיקר באשכולות המקצועות ההומאניים.

תוצאה צפויה מרפורמות אלה היא שהמורים במקצועות ההומאניים יהיו חשופים ללחץ גובר מצד מנהלים להתפשר על המקצועיות לטובת ציונים, וכן לסנקציה של קיצוץ שעות הוראה במידה שלא יעמדו בציפיות. לרפורמות יהיו השפעות חברתיות מרחיקות לכת: יישומן צפוי לפגוע בראש ובראשונה בבתי ספר באזורים חלשים כלכלית, בהם יהיו צמצום ודחיקת המקצועות ההומאניים משמעותיים יותר.

הפגיעה המתמשכת במעמדם של מקצועות אלה באה לידי ביטוי גם במשבר מדעי הרוח באוניברסיטאות, עליו דווח לאחרונה ב"זו הדרך". זאת על רקע מאבקם של מרצים ושל סטודנטים באוניברסיטת תל אביב נגד קיצוצים ופיטורים בפקולטה למדעי הרוח.

הנהלת ארגון המורים העל-יסודיים כבר פתחה במאבק נגד הרפורמה המוצעת בבחינות הבגרות שטרם הוצגה במלואה אך מימושה יחל כבר בשנת הלימודים הבאה. בעקבות ועידתו, על הנהלת ארגון המורים מוטל להכין את הארגון למערכה.

אדם אלי

כך משרתת אוניברסיטת ת"א את האינטרסים של הצבא ושל חברות הנשק

אקדמיה, נשק וכיבוש

לפני כמה חודשים התקיים באוניברסיטת תל-אביב יריד התעסוקה הטכנולוגית – אירוע שנתי, בו מוזמנות חברות הייטק שונות להקים דוכנים בקמפוס, ולנסות לשכנע סטודנטים שעבודה עבורן היא צעד ראשון מוצלח בקריירה. לצד תאגידי ענק כמו אפל, סיסקו, אמזון, וסמסונג, הזמינה האוניברסיטה גם את חברות הנשק רפאל, תעשייה אווירית, מנועי בית שמש, הקריה למחקר גרעיני ואלביט מערכות, ואת ארגוני הביון הישראליים – השב"כ והמוסד.

כל דוכן עמוס בחטיפים ומזכרות ממותגות שהחברות מחלקות תמורת כמה דקות מזמנם של הסטודנטים, במהלכן מבטיחים נציגי החברות שכר גבוה, פרויקטים מאתגרים ומספקים, והזדמנויות לקבל קידומים ולטפס בהיררכיה הארגונית. על המוצרים שהן מפתחות הנציגים פחות מעוניינים לדבר.

נציגי התעשייה האווירית, שאיישו דוכן עמוס בפופקורן מסוכר, לא הזכירו שרחפנים שייצרה החברה ביצעו תקיפות ממוקדות ומדויקות נגד אזרחים בעזה, או שהם שימשו את האיחוד האירופי לפעולות איתור ובלימת פליטים. גם קבלת הפנים החמה שהחברה נתנה למין און הלינג, הגנרל שהשתלט על מיאנמר בהפיכה צבאית בשנה שעברה, בעת ביקורו בארץ – לא הוזכרה. בעקבות הביקור מכרה תע"א להלינג ספינות קרב – זאת על רקע אמברגו נגד מכירת נשק מצד האיחוד האירופי וארצות הברית, ודוחות מהימנים על זוועות שביצע הצבא בפיקוד הלינג נגד מיעוט הרוהינגה.

ארבעה חודשים לפני ביקור הלינג, הזהיר מוזיאון ארצות הברית לזכר השואה שמיאנמר קרובה לביצוע רצח עם נגד הרוהינגה. ב-2017, חודשיים לפני השלמת העסקה למכירת הספינות, קבעה משלחת מטעם האו"ם שכוחות הביטחון במיאנמר הפעילו "קמפיין טרור מחושב" שמטרתו טיהור המדינה ממיעוט הרוהינגה.

בדוכן של אלביט מערכות אפשר לקבל תרמוס ממותג וקפה, אבל לא ללמוד שאלביט אחראית לפריסת ציוד מעקב לאורך גדר ההפרדה, שהוקמה על מנת לספח לישראל חלקים מהגדה המערבית, ולהקל על טיהורם מתושבים פלסטינים.

גם מלחמות ישראל מתודלקות בכלי נשק מתוצרת החברה; צה"ל סומך על אלביט לייצר נשק אכזרי יותר מספקים חיצוניים: לפי דיווחים בעיתונות, אלביט לקחה על עצמה ייצור תותחי ארטילריה עבור צה"ל במקום KMW הגרמנית. למרות זכייתה של KMW במכרז, הצבא פנה אל אלביט אחרי שעלו חששות שגרמניה תאסור שימוש בתותחים מתוצרתה לירי פצצות מצרר – זאת בעקבות הפגזת כפרי דרום לבנון ב-2006, שמפקד ביחידת ארטילריה תיאר מאוחר יותר כ"מטורפת ומפלצתית".

הקשרים בין אוניברסיטת תל-אביב לאלביט משמעותיים יותר מהזמנה שנתית ליריד התעסוקה טכנולוגית. מאז 2018, הזמינה האוניברסיטה סטודנטים בפקולטות למדעים מדויקים והנדסה למעל חמישה עשר אירועים שונים שארגנה אלביט למטרת גיוס עובדים. בין האירועים: מסיבת חנוכה, יום האישה, ואתגר טכנולוגי בהשראת "אליס בארץ הפלאות".

סטודנטים מפגינים ביריד התעסוקה באוניברסיטת ת"א נגד חברות הנשק, דצמבר 2021 (צילום: חמושים)

מלבד האירועים האלו, האוניברסיטה ואלביט מפעילות במשותף בחמש השנים האחרונות את תוכנית InnoBit. עבור הסטודנטים, InnoBit היא קורס על תקן פרויקט גמר בהנדסה, שמקנה נקודות אקדמיות. עבור אלביט, היא כלי לגיוס עובדים, ולסבסוד פיתוח טכנולוגי: כל המשתתפים בתוכנית מתבקשים לחתום על הסכם סודיות עם חברת אלביט, ומתחייבים מראש לתת "רישיון בלעדי, כלל עולמי ללא תמורה לאלביט להשתמש בקניין הרוחני [שפותח במסגרת הפרויקט] ללא כל הגבלה בתחומי העיסוק של אלביט שהם: בטחוני, פרה-בטחוני ו-HLS".

זו לא הדרך היחידה בה מנצלת אלביט פיתוחים מהאקדמיה ליצירת רווחים: ב-2019, אחרי שהפקולטה להנדסה באוניברסיטת תל-אביב הדגימה כלים שפיתחה בתערוכת הנשק R&AUS, התחיל שיתוף פעולה בין האוניברסיטה ואלביט בתחום ניווט רחפנים אוטונומי. גם הסגל הבכיר תורם את חלקו: האוניברסיטה ארגנה בכמה הזדמנויות פגישות בין בכירים באלביט לבין פרופסורים, על מנת לחשוף את אלביט ל"טכנולוגיות חדשות ופורצות דרך" בתחומי סייבר והנעת כלי טייס, וכך לאפשר "העברת טכנולוגיה ממוסד מחקר לתאגיד תעשייתי לפיתוח מוצרים פורצי דרך".

דוחות פורנזיים חשפו שמוצרי סייבר שאלביט ייצרה ומכרה לאתיופיה שימשו לריגול אחר מתנגדי משטר, וקיים תיעוד רב בנוגע לשימוש בכלי טייס של אלביט נגד אזרחים – בין השאר במקרה הרצח של ארבעת הילדים על חוף הים בעזה במתקפה על רצועת עזה ב-2014 ("מבצע צוק איתן"). בהחלט ייתכן שהפשעים האלו, והפשעים להם תהיה אלביט אחראית בעתיד, התאפשרו בזכות תרומתה של אוניברסיטת תל-אביב.

מלבד מערכת היחסים החמה בין חברות לפיתוח נשק וציוד צבאי לבין האוניברסיטה, ממלאת האחרונה תפקיד משמעותי בעיצוב הדוקטרינה הביטחונית של ישראל. הקוד האתי של צה"ל פותח ותוחזק לאורך השנים בשיתוף עם פרופסור אמריטוס אסא כשר, לשעבר ראש הקתדרה לאתיקה מקצועית ולפילוסופיה של הפרקטיקה באוניברסיטת תל אביב. כשר

המשך בעמ' 8

הנשיא קייס סעיד לקראת התנגשות עם איגודי עובדים החזקים

פיזור הפרלמנט בתוניסיה

מזכ"ל איחוד העובדים התוניסאים, נור א-דין טבובי, בעצרת סולידריות עם העם הפלסטיני, דצמבר 2020 (צילום: ואפא)

נשיא תוניסיה קייס סעיד הודיע בשבוע שעבר (30.3) על פיזור הפרלמנט, אחרי שמחוקקים אישרו הצעה שתבטל את סמכויות החירום שנטל לעצמו ביולי האחרון: אז הקפיא את פעילות הפרלמנט והדיח את ראש הממשלה, שופטים ופקידים נוספים. מבקריו של סעיד האשימו אותו בקיץ כי הוא מבצע הפיכה, בעוד שהוא טען כי מדובר בצעדים הכרחיים "להצלת המדינה" משחיתות ומניסיונות לעורר תסיסה ציבורית על רקע התפשטות מגפת הקורונה והמשבר הכלכלי המעמיק במדינה.

הודעתו של סעיד בדבר פיזור הפרלמנט עשויה לדרדר את המדינה למשבר הפוליטי החמור שידעה מאז הפגנות הענק של 2011 שסימנו את תחילת תנועת המחאה "האביב הערבי". באוקטובר מינה סעיד באמצעות צו נשיאותי ממשלה חדשה בראשות נג'לא בודן רמדאן, האישה הראשונה בתפקיד בתולדות המדינה. בינואר הציג סעיד תוכנית לקיום משאל עם לאומי, באמצעות אתר אינטרנט ייעודי, לגבי רפורמות שהוא מתכוון ליישם ב-25 ביולי – שנה בדיוק לאחר ההפיכה והקפאת פעילות הפרלמנט. זאת, בצד הכרזה כי יערוך בחירות לפרלמנט בדצמבר. בהצבעה בפרלמנט בשבוע שעבר תמכו רוב חברי הבית בהחלטה להכריז כי צעדי החירום של הנשיא הם הפרה של חוקת המדינה.

שולט באמצעות צווי חירום

בעקבות הצבעה זו, כינס סעיד את המועצה לביטחון לאומי והכריז על פיזור הפרלמנט. "פיזור הפרלמנט נועד להגן על הממשלה, על הממסד ועל אזרחיה של תוניסיה" אמר הנשיא בישיבה. לאחר הודעתו של הנשיא מסרה הממשלה כי תפתח בחקירה נגד חברי הפרלמנט שהשתתפו בהצבעה.

סעיד, בן 64, ניצח במפתיע בבחירות לנשיאות ב-2019. הפרופסור לשעבר למשפט חוקתי נתפס כדמות נקייה משיקולים פוליטיים. אולם בפועל התגלה כבעל נטייה סמכותנית שהלכה והחמירה — עד להכרזתו בקיץ שעבר על הקפאת הפרלמנט ופרסום צווי החירום הנוספים.

אזרחים תוניסאים רבים גיבו תחילה את ההפיכה, אך כעת גובר חוסר שביעות הרצון בזמן שהמשטרה מדכאת בברוטליות מפגינים הדורשים דמוקרטיה וצדק חברתי.

"אנחנו לא מפחדים להגן על המוסד הלגיטימי הזה", אמרה חברת הפרלמנט ימינה זוגלמי ממפלגת א-נהדה האיסלאמיסטית שתמכה בהצבעה. "העם לא חזר בו מהתמיכה בנו. הנשיא עצר את פעילות הפרלמנט באמצעות טנקים". א-נהדה, המפלגה הגדולה ביותר עם רבע מהמושבים בפרלמנט, היא בין המבקרות הראשיות של שלטונו של סעיד. מנהיגה ראשד רנושי מכהן כיו"ר הפרלמנט. מפלגת ימין בולטת נוספת היא "מפלגת החוקה החופשית" בראשותה של עביר מוסי, אחת מתומכיו של הרודן זין אל-עאבדין בן עלי ששלט במדינה במשך 23 שנה, עד שנמלט ממנה בעקבות המחאה של 2011. בן עלי מת ב-2019 בגיל 83, בעודו שוהה בגלות בסעודיה. לדברי מוסי, על הנשיא סעיד לציית לחוקה ולהכריז על קיום בחירות בתוך שלושה חודשים.

רודן בתחפושת של משפטן

מפלגת העובדים התוניסאית הקומוניסטית גינתה אף היא את צעדיו של סעיד וכינה אותו "רודן בתחפושת של משפטן". יחד עם זאת, מתחה מפלגת העובדים ביקורת קשה על א-נהדה ועל מפלגת החוקה. "אלה שתי מפלגות פשיסטיות שכל תכליתן שמירה על שלטון בעלי ההון ודבקות במדיניות הניאו-ליברלית", הדגישה המפלגה והוסיפה: "האבטלה גדלה, הכלכלה במשבר עמוק והתסיסה החברתית גוברת. מול סעיד, א-נהדה ויורשי בן עלי יש להציב אלטרנטיבה עממית, דמוקרטית ועצמאית שתגן על ריבונות המדינה".

יצוין שהאיחוד הכללי של העובדים התוניסאים התריע בשבוע שעבר בפני הנשיא קייס סעיד, כי האיגוד אינו מוכן לקבל את תכתיבי קרן המטבע הבינלאומית במסגרת "חבילת החילוץ" המוצעת על ידיה. מזכ"ל האיחוד, נור א-דין טבובי, אמר: "המדינה זקוקה אמנם ליציבות פוליטית כדי להבריא את הכלכלה, אבל נתנגד בכל תוקף לכל צעד שעלול לפגוע בעובדים ובהמוני העם. אנו לא מתכוונים לשתוק, וננקוט בכל הצעדים הנחוצים".

טבובי הוסיף: "איחוד העובדים הכללי אינו יכול להסכים לתנאים הגרועים של חבילת החילוץ, הכוללים הפרטות ופיטורים של רבבות עובדי מדינה". בין הסעיפים שדורשת הקרן לממש תמורת סיוע חירום למדינה הצפון-אפריקאית: הקפאת שכר לחמש שנים ועצירת גיוסי עובדים במגזר הציבורי, הפרטת חברות ממשלתיות, וביטול כל הסובסידיות לארבע שנים. איגוד העובדים התוניסאי הכללי, המייצג כמיליון עובדים במדינה, הודיע כי הוא מוכן לצאת לשביתה כללית לסיכול הרפורמות הניאו-ליברליות.

נמרוד עובד

אוקראינה: ממשלות המערב נגד הסכם

בניינים מופגזים בעיר חרקיב (צילום: סוכנות החירום האוקראינית)

בשבועיים האחרונים חלו התפתחויות חשובות במלחמה באוקראינה: קריסת החזית הרוסית באזור קייב, פשע המלחמה הנורא שביצע הצבא הרוסי בטבח בעיירה בוצ'ה, וחידוש המשא ומתן בין הצדדים הלוחמים. אך ההתקדמות במשא ומתן חשפה כי הצד שמתנגד לסיום הלחימה באוקראינה הוא נאט"ו וממשלות המערב.

בשבוע שעבר (31.03) פרסם עיתון טיימס הבריטי כתבה שכותרתה: "בריטניה מפצירה באוקראינה – אל תוותרי". כבר בכותרת זו מסגיר העיתון את המסר העיקרי שמנסה המערב להעביר לאוקראינה, והוא שסיום הלחימה אינו המטרה. בקריאה להמשיך את המלחמה מבהירה ממשלת בריטניה מי מרוויח מהמוות וההרס בערי אוקראינה.

בשבועות האחרונים התפרסמו דיווחים רבים מהמשא ומתן שנערך בין רוסיה לאוקראינה באיסטנבול. יוזם השיחות הוא נשיא טורקיה רג'פ טאיפ ארדואן, שמנסה לנצל את המלחמה באוקראינה לשיפור מעמדו בזירה הבינלאומית. בעקבות האבדות הגדולות בחזית, הקשיים הכלכליים כתוצאה מהסנקציות והלחץ הפנימי מצד האליטה שנפגעה מהמלחמה, אותתה רוסיה כי היא מוכנה לחתום על הסכם שיהיה למעשה ניצחון אוקראיני. לפי הדיווחים מהשיחות, אוקראינה מצדה הסכימה להתחייב לניטרליות בין המעצמות ולא להצטרף לברית נאט"ו. בתמורה לכך הסכימה רוסיה שאוקראינה תקבל ערבויות צבאיות מברית נאט"ו, ואף להמשיך במשא ומתן על מעמד קרים והדונבס – אזורים שנכללו בדרישות הליבה של רוסיה בראשית המלחמה.

בעת שהצבא הרוסי בשיא חולשתו והאליטות במוסקבה דוחפות לסיום הלחימה, היה על אוקראינה לאמץ את ההסכם המוצע בשתי ידיים ולהביא לסיום המלחמה הנוראה הזו. אך זלנסקי, כיאה לבובה מערבית, לא מקבל אף הסכם ללא אישור בריסל וושינגטון. עמדתן ברורה – לא להפסקת הלחימה ולא לחתימה על הסכם שלום.

המלחמה היא אינטרס של המערב, ששואף להפוך את הפלישה לאוקראינה למלחמת וייטנאם של רוסיה – או למלחמת אפגניסטן שנייה, אם להשתמש בדוגמא מההיסטוריה הסובייטית. רוסיה משקיעה משאבים גדולים במלחמה ונחלשת מבחינה צבאית, דיפלומטית וכלכלית. כפי שכבר נכתב ב"זו הדרך", המערב מבקש להקיז את דמה של רוסיה עד אחרון האוקראינים.

הטבח האכזרי שביצעו כוחות הצבא הרוסי בבוצ'ה מוכיח מדוע חשוב לסיים את המלחמה בהקדם האפשרי, בזמן שהכוח הפולש נכשל בהשגת יעדיו. כעת משנע הצבא הרוסי עתודות וכוחות רבים לאזור חרקיב ומאריופול, בניסיון לכתר את הצבא האוקראיני בדונבס. תמרון זה מזכיר בתוכניתו את קרב קורסק במלחמה העולם השנייה, בו מנע הניצחון הסובייטי את ניסיונה של גרמניה הנאצית לכתר את הצבא האדום.

אין לדעת כמה פשעי מלחמה נוספים יבצע הפולש הרוסי על אדמת אוקראינה, כמה ערים עוד יושמדו כמו מאריופול, איזיום, אירפין ואחרות. מכל מקום ברור שהמערב, שנושא בחלק מהאחריות לפריצתה של המלחמה, אינו מעוניין בסיומה המהיר. מול הציבור בבית מבכות ממשלות המערב את הקורבנות האוקראינים. אך אלה דמעות תנין: בוושינגטון מביטים ברוסיה המסתבכת ומחלישה את עצמה בעיי החורבות של אוקראינה, ומקווים שהמלחמה הזאת לא תגמר.

עידן סלוצקר

אקדמיה, נשק וכיבוש

(המשך מעמ' 6)

הביא לשולחן ניתוח אקדמי משוכלל, לפיו מידת הנזק לאוכלוסייה האזרחית במבצע "דין וחשבון" הייתה "לגיטימית, ובמינון המדוייק". מעל 90% מההרוגים במבצע היו אזרחים שצה"ל תקף במטרה מוצהרת להטיל אימה על האוכלוסייה בדרום לבנון, על מנת ליצור זרם פליטים לעבר ביירות.

גם למכון למחקרי ביטחון לאומי (INSS), המסונף לאוניברסיטת תל-אביב, השפעה משמעותית על המדיניות הביטחונית של ישראל: המכון מעסיק בכירי צה"ל בדימוס, ומשמר קשרים הדוקים עם פוליטיקאים וגנרלים. בעקבות מלחמת לבנון השנייה, קידם ועיצב המכון את עקרונות "דוקטרינת הדאחיה" (על שם הפרבר השיעי בדרום ביירות), שהנחתה את המבצעים בעזה מאז 2008. במאמר שפרסם ראש המל"ל לשעבר גיורא איילנד מטעם המכון, הוסבר שעל צה"ל לנצח במלחמות באמצעות "הרס בתים ותשתיות ו[גרימת] סבל של מאות אלפי אנשים".

תרומה נוספת של האקדמיה למנגנוני הכיבוש היא ישירה יותר: הכשרת חיילים לביצוע משימות מורכבות שדורשות ידע מקצועי, באמצעות תוכניות העתודה האקדמית. כך למשל, העתודה הצבאית במשפטים מכשירה עורכי דין עבור הפרקליטות הצבאית, העוסקת בטיוח פשעי מלחמה, ועקיפת מנגנוני פיקוח בין-לאומיים.

אחת מבוגרות תוכנית העתודה במשפטים באוניברסיטת תל אביב היא פרופסור גבריאלה בלום, שבמסגרת עבודתה בפרקליטות הצבאית הניחה את היסודות להסדרה המשפטית של סיכולים ממוקדים. בלום קבעה שכל פלסטיני שזוהה כפעיל בארגון חמוש "הוא מטרה לגיטימית, מותר לירות בו בגב בזמן שהוא ישן".

האקדמיה בישראל, אם כן, ואוניברסיטת תל אביב בפרט, שותפה למנגנוני הכיבוש והמלחמה של ישראל בכל שלב: עיצוב הדוקטרינה הצבאית והקוד האתי המתירים פגיעה מכוונת באזרחים, ייצור הטכנולוגיה שתאפשר הוצאה לפועל של הדוקטרינה הזו באופן מדויק ככל האפשר, ולבסוף – הגנה משפטית מפני האשמה בפשעי מלחמה.

יניב כוגן

הפגנה של מחוסרי דיור (צילום: פורום הדיור הציבורי)

ספר חדש על ביטחון דיורי

בין הבית לרחוב

לפי נתוני פורום הדיור הציבורי, השתלטו עמותות דתיות, גרעינים תורניים ובתי כנסת על מאות דירות ציבוריות ברחבי הארץ ומסרבים להחזיר אותן לזכאי הדיור הציבורי הממתינים שנים רבות בתור. מעבר לכך, מאות דירות שיכולות לשמש את כ-30 אלף הזכאים הממתינים לדיור נותרו ריקות ומוזנחות.

"אם זה לא מספיק אז עכשיו יש גם גל עליה, ולממשלה אין שום תוכנית עתידית איך להעניק דירות לזכאים לדיור ציבורי. גם אין תוכנית לטיפול ב-200 אלף חסרות דירה שמקבלות סיוע בשכר דירה כי אינן יכולות לעמוד בתשלומי השכירות בשוק החופשי, ולכן עלולות להיזרק לרחוב", מסר פורום הדיור הציבורי.

עוד מסר הפורום: "במקום להביא תוכנית כוללת לכולם, ממשיכה הממשלה לחלק פירורים ומייצרת ריב ושנאה בין אוכלוסיות שכולן צריכות לקבל קורת גג. אנחנו דורשים מהממשלה תוכנית דיור ציבורי עבור כל חסרי הדירה ולא נעצור עד שהממשלה תספק פתרון לכולם: נכים, קשישים, עולים, אימהות חד הוריות, בעלי מוגבלות נפשית וכל מי שאין לו קורת גג יציבה וקבועה".

על חסרי בית והגדרתם

בשנים האחרונות עלה בישראל מספרם של האנשים הסובלים ממצוקת דיור: מקצתם חסרי קורת גג ומקצתם חסרי בית סמויים, כלומר אנשים שאין להם מקום מגורים קבוע ובטוח. נשאלת השאלה: מי נחשב חסר בית? האם אלה רק אנשים שמתגוררים ברחוב, או גם מי שנמצאים על סף פינוי מביתם או מתגוררים אצל קרובי משפחה וחברים? האם נשים שסובלות מאלימות ומקום מגוריהן אינו בטוח יכולות להיחשב חסרות בית? וכיצד יוגדרו הערבים-בדואים תושבי הכפרים הלא מוכרים, שבתיהם נהרסים חדשות לבקרים? שאלות נוספות נוגעות בהבניית התופעה, מתוך הנחה שהגדרת הבעיה קובעת את תפיסתה ואת אופני ההתמודדות עמה: בידי מי הכוח להגדיר את הבעיה? האם מדובר בסוגיה אישית או בבעיה חברתית שיש לה היבטים תרבותיים, לאומיים ופוליטיים?

ההפרדה בין מחוסרי דיור

שאלות אלה עומדות במרכז ספרה של שלומית בנימין "בין הבית לרחוב: היעדר ביטחון דיורי בישראל", שפורסם באחרונה בהוצאת הקיבוץ המאוחד בשיתוף מכון ון ליר. המחברת מציגה ניתוח ביקורתי של ההיסטוריה והסוציולוגיה של ההגדרות "היעדר בית" ו"היעדר ביטחון דיורי" בישראל, מאז שנות התשעים של המאה העשרים.

בנימין מתחקה אחר הממד הפוליטי של הבניית הבעיה ברמה המוסדית, הכרוך בסיווג ובמיון של קבוצות של נפגעי דיור בקטגוריות נפרדות. לדבריה, הבניה זו אינה מאפשרת הבנה מלאה של התופעה, ולשם כך נחוצים אופני חשיבה חדשים. בין השאר מראה הספר שהתבוננות בתופעה מזווית הראייה של הנפגעים מגוללת סיפור שונה, המערער את ההגדרות המוסדיות ומשנה את גבולותיהן.

יוסי אבו

פסטיבל סרטי נשים בירושלים

בימים אלה מתקיים בסינמטק ירושלים פסטיבל סרטי הנשים הבינלאומי השלישי. זה פסטיבל חברתי המציע ארבעה ימים דחוסים ומרתקים במהלכם יוקרנו סרטים באורך מלא מהארץ ומהעולם בשכונות ברחבי ירושלים, יתקיימו מפגשים עם יוצרות פורצות דרך בקולנוע הישראלי, וייערך דיון בפמיניזם חרדי.

השנה תתקיים בפעם הראשונה המסגרת "פוקוס שכנות" – בכורות ישראליות לסרטים של במאיות מטורקיה, מקוסובו, ממקדוניה ומאלבניה. ובתוכנית גם: הקרנת סולידריות – סרט אוקראיני עטור שבחים העוסק בקשיי המלחמה והפליטות חודשים רבים לפני הפלישה הרוסית.

לתוכניה המלאה: https://www.jwff.co.il

לשבור את מעגל האדישות

פעילי "מעגלי צדק" מוחים באתר הבנייה ברמלה בו נהרג הפועל יואן יושין (צילום: מעגלי צדק)

ג'וזף ג'ובראן עבוד (34), פועל תושב שפרעם, נהרג השבוע לאחר שנפל ממנוף בגובה 50 מטר בנמל חיפה. צוות מד"א שהוזעק למקום קבע את מותו בזירת האירוע. עבוד עסק בעבודות הגבהה מטעם חברה חיצונית ששכרה החברה הגרמנית "קוקס" הפועלת בנמל.

עבוד הוא העובד ה-21 שנהרג בתאונות עבודה מתחילת השנה, לעומת 12 הרוגים בפרק הזמן המקביל אשתקד – עלייה של כ-70%.

מהקבוצה למאבק בתאונות עבודה ובניין נמסר: "על אף פניותינו בחודשים האחרונים לשרת הכלכלה והתעשייה אורנה ברביבאי, בהן הצענו שורת פעולות שיש לקדם בדחיפות על מנת להגביר את בטיחותם המעורערת של העובדים – בהן התקנתן של תקנות הבטיחות בעבודות בנייה, הקמתה של רשות לאומית לבטיחות עובדים והגברת פעולות האכיפה של כללי הבטיחות – אפילו לא צעד מאלה לא ננקט".

בשבוע שעבר נהרג יואן יושין, פועל בניין סיני, באתר בנייה ברמלה. בעקבות מותו הציבו פעילי התנועה "מעגלי צדק" מיצג מחאה וזיכרון באתר התאונה וערכו טקס לזכרו. "המיצג נועד לעורר זעזוע וחשבון נפש, ולהבליט את המחיר הכבד שגובה תרבות העבודה והבנייה בישראל", נמסר.

פעילי מעגלי צדק קראו לשרת הכלכלה אורנה ברביבאי ולסגנה יאיר גולן לאמץ את התקנות העדכניות ולהרחיב את שרשרת האחריות על הבטיחות באתרי הבנייה, וכן להגדיל את מספר פקחי הבטיחות ולהגביר את החקירה והענישה של האחראים לתאונות הקטלניות. רועי קלייטמן, פעיל בתנועה, אמר במהלך טקס הזיכרון באתר: "אנחנו כאן כדי לשבור את מעגל האדישות ודורשים שמקבלי ההחלטות יגלו אחריות ויפעלו לשינוי".

חברים ושותפים לדרך אבלים על מותה של

עמירה גולובנר

ומשתתפים בצער המשפחה

אונ' ת"א: מרצים וסטודנטים נאבקים נגד קיצוצים במדעי הרוח

סטודנטים, סגלי הוראה ועמיתי הוראה באוניברסיטת תל-אביב ישובו להפגין ביום ראשון הקרוב (10.4) נגד תוכנית הקיצוצים בפקולטה למדעי הרוח, במסגרתה יפוטרו מרצים רבים. תא הסטודנטים של חד"ש יצטרף למחאה.

זו ההפגנה השנייה המתקיימת בקמפוס נגד התנהלותה השערורייתית של ההנהלה. ב-27 במארס נערכה מחאה בהשתתפות כמאה אנשי סגל וסטודנטים ובהם חברים בתאי הסטודנטים של חד"ש, עומדים ביחד ומאבק סוציאליסטי. לדברי הארגון עמיתי ההוראה, "זה לא מהלך מקומי אלא חלק ממדיניות כוללת של הנהלת האוניברסיטה לקצץ במדעי הרוח ובעמיתי ההוראה. לא צריך להיות פרופסור כדי להבין שקיצוץ בקורסים וצמצום שעות הוראה של מי שנושאים בנטל ההוראה העיקרי בפקולטה הם לא הפתרון הנכון לבעיות של הפקולטה. לא מוותרים על מדעי הרוח! לא לפיטורים במדעי הרוח!".

מועדון הגדה השמאלית

אחד העם 70, ת"א

הופעת ג'אז

שלישיית יוגב שטרית - "שלווה"

יום רביעי, 6.4, בשעה 21:00

הקרנת הסרט

"אמא יקרה" / פרנק פרי

ארה"ב, 1981, 129 דקות (אנגלית; כתוביות באנגלית)

מוצ"ש, 9.4, בשעה 20:00

בגיליון "זו הדרך" הקרוב - מיוחד לפסח

50 שנה למותו של אלכסנדר פן; על עובדים ופרקריאט; המלחמה באוקראינה וסופה של הגלובליזציה; כדורגל נשים בחברה הערבית; ניצול עובדי וולט; בחירות בפיליפינים; ועוד

הגיליון יתפרסם ב-13.4

ניתן להזמין גיליונות לחלוקה: 050-5201416

השבוע באתר "זו הדרך"

מאות נעצרו ברוסיה בהפגנות נגד המלחמה, ממשלת סרי לנקה התפטרה על רקע מחאה המונית, ועוד...

zoha.org.il

ת"ד 26205, ת"א 6126102, טל' 03-6293944, zohaderekh@gmail.com

אתר זו הדרך zoha.org.il מק"י : maki.org.il info@maki.org.il